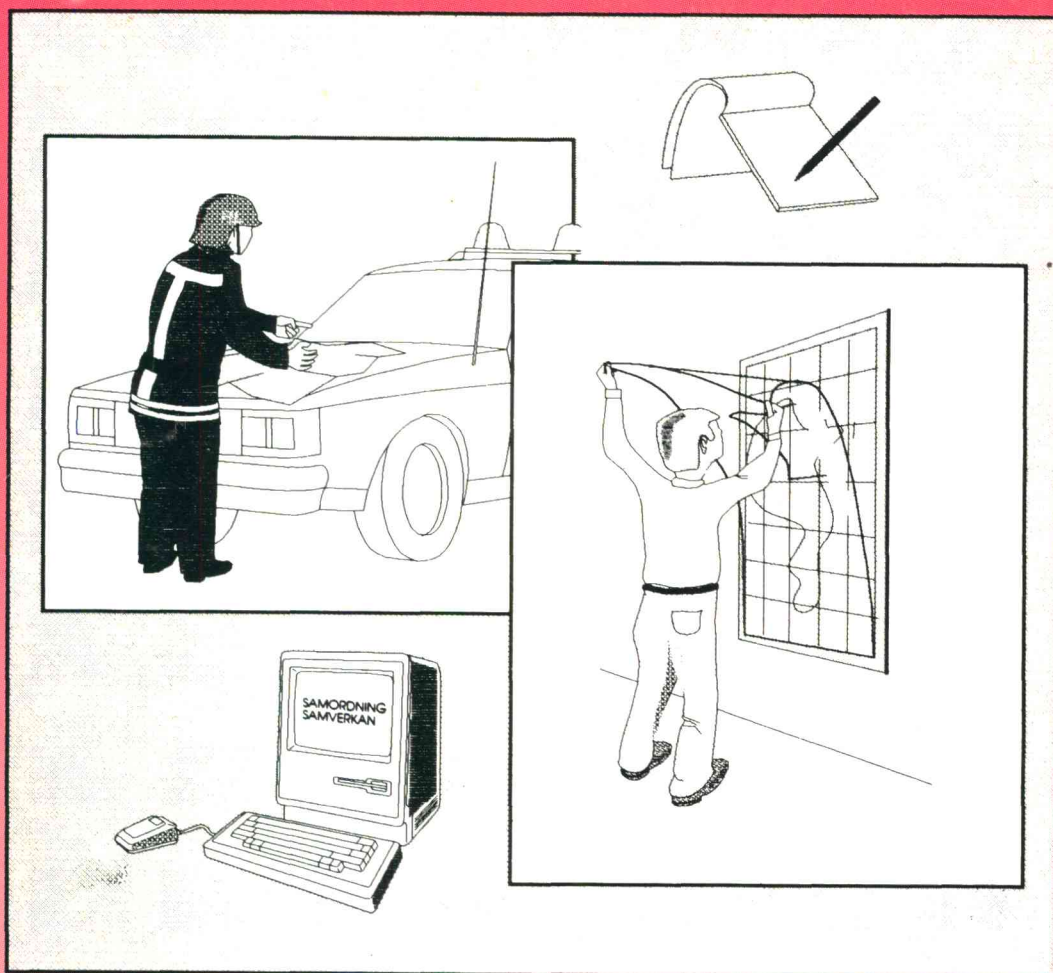

TERMER, SYMBOLER OCH LÄGESANGIVNING

RÄDDNINGSTJÄNSTHANDBOKEN DEL 4

RÄDDNINGSG
VERKET

HANDBOK

HANDBOK TERMER, SYMBOLER OCH LÄGESANGIVNING

har utarbetats av Kristina Sjödell, Räddningsverket. Björn Berg, SAR-CON, har medverkat.

Handboken har remissbehandlats av följande myndigheter och organisationer:

Chefen för Armén, Topografiska sektionen

Luftfartsverket

Polisen Malmö

RPS

Räddningsskolorna

Räddningstjänsten Leksands kommun

Sjöfartsverket

SMHI

Svenska Kommunalarbetarförbundet

I räddningstjänsthandboksserien ingår följande delar:

Del 1 - Räddningstjänster och samverkande organ
Beställningsnummer R20-078/94

Del 2 - Ledning med stabstjänst
Beställningsnummer R30-069/91

Del 3 - Samband Beställningsnummer R31-073/94

Del 4 - Termer, symboler och lägesangivning
Beställningsnummer R31-079/94

Del 5 - Övningsuppläggning och spelteknik
Beställningsnummer U14-338/90

1994 Statens räddningsverk, Karlstad
Räddningstjänstavdelningen

Beställningsnr R31-079/94

1994 års utgåva

INNEHÅLLS- FÖRTECKNING

INLEDNING	5
1. ÖVERSIKT	6
1.1 Termer	6
1.2 Symboler	6
1.3 Lägesangivning	6
2. TERMER	7
2.1 Allmänt	7
3. SYMBOLER	27
3.1 Allmänt	27
3.2 Kommunal räddningstjänst	27
3.2.1 Gränser, enheter och ledningsplatser	27
3.2.2 Skademarkeringar	28
3.2.3 Markeringar av områden	29
3.2.4 Skyltar	29
3.2.5 Övriga symboler	30
3.2.6 Uppsamlingsplatser	31
3.3 Inom försvarsmakten	31
3.4 Sjöräddningstjänst	32
3.5 Flygräddningstjänst	33
3.6 Fjällräddningstjänst	35
3.7 Miljöräddningstjänst till sjöss	35
3.7.1 Oljeskadeinventering	35
4. LÄGESANGIVNINGSSYSTEM	37
4.1 Rikets Nät	37
4.1.1 Systemförklaring	37
4.1.2 Lägesangivning	37
4.1.3 Angivning av områden	39

4.2	GEOREF	40
4.2.1	Systemförklaring	40
4.2.2	Lägesangivning	41
4.3	Latitud - Longitud	42
4.3.1	Systembeskrivning	42
4.3.2	Lägesangivning	43
4.4	Bäring och avstånd	44
4.4.1	Systembeskrivning	44
4.4.2	Lägesangivning	44

INLEDNING

Mellan och inom respektive funktion av räddningstjänsten, samverkande myndigheter och organisationer krävs snabba och säkra kontakter vid en insats. För att underlätta överföring av information mellan berörda parter har denna handbok tagits fram. Syftet är att så långt det är möjligt skapa lika benämningar, symboler och sätt att ange lägen vid stora olyckor och tillbud. Handboken vänder sig till alla som är engagerade i räddningstjänst och som utbildar dess personal.

För att begränsa handbokens omfång begränsas den till att omfatta i huvudsak kommunal räddningstjänst och till viss del statlig räddningstjänst samt något om samverkande myndigheter och organisationer.

Där det finns en internationell eller svensk standard är de styrande. I övrigt tas hänsyn till att vissa symboler och begrepp är väl beprövade och inarbetade. Där organisations- och andra förändringar pågår och beräknas vara genomförda inom den närmaste tiden har de nya begreppen tagits med.

I handboken behandlas verksamhet i fred och krig, men den senare delen behöver kompletteras bland annat för att anpassa den till lagen om civilt försvar som kommer 1995.

Förkortningar behandlas inte.

När begrepp och symboler finns både i Stabsinstruktion för civilförsvarsstab och i Handbok del 4 gäller Handboken till dess att instruktionen för civilförsvarsstab är omarbetad och anpassad till den nya civilförsvarsorganisationen.

Följande källor har använts:

Allmänna råd från socialstyrelsen (1990:10, 1992:5)

Arméhandbok del 4 (AH 4)

Bestämmelser för civil luftfart (Lfv, BFR 1989)

Bestämmelser för flygräddningstjänst (Lfv, BFR 1989)

Gällande författningar i Civilförsvarsstyrelsens författningssamling (CFS)

Gällande författningar i Statens Räddningsverks författningssamling (SRVFS)

Gällande meddelanden från Statens brandinstruktion och från Statens brandnämnd

Handbok i efterforskning och räddning av människoliv till sjöss (HERS 1990)

Kommunal räddningstjänst (SBF 1989)

Meddelande från Räddningsverket

Nomenklatur vid polisinsatser (RPS, FS 1991:9, FAP)

Nomenklatur Försvarsmakten (Nomen F)

Räddningstjänstplan sjöräddning: Miljö del 1 (Kbv 1988)

Räddningstjänst vid större olycka (SPRI råd 1984)

Räddningstjänstförordningen (1986:1107)

Räddningstjänstlagen (1986:1102) (Omtryck 1992:948)

Räddningsverkets handböcker

SMS TNC 90 Kärnenergiordlista (SMS 1990)

Totalförsvarets författningshandbok (TFH 93/94)

1. ÖVERSIKT

1.1 Termer

En gemensam terminologi är en av förutsättningarna för att samverka mellan olika aktörer i räddningstjänst ska fungera bra.

1.2 Symboler

Vid samverka mellan olika räddningstjänstorgan behöver ofta kartbilder med lägesplott överföras via telefax. Detta har i hög grad accentuerat behovet av gemensamma symboler. För att underlätta samverka och tolkning av den överförda informationen görs en sammanställning, i kapitel tre, av de vanligast förekommande symbolerna och deras betydelse.

1.3 Lägesangivning

I kapitel fyra anges några av de vanligast förekommande systemen för lägesangivning och deras användningssätt.

RT-koordinater (Rikets koordinatnät)

Detta används i regel:

- inom räddningstjänsten på land
- inom armén
- av enheter ur marinen och flygvapnet när dessa medverkar i eller utövar markoperativ verksamhet i samverka med arméstridskrafter
- av luftfartsverket

Geografiska lägen kan med detta system anges enhetligt, kort, noggrant och kan användas i geografiska informationssystem. Dessutom kan kartor av olika skalor användas oberoende av varandra.

Georef

- Internationellt system som i huvudsak används inom flygräddning och försvarsmakten

Gradnät (latitud/longitud)

- internationellt system som används inom sjöräddning och luftfart
- används inom marinen och flygvapnet

Polära koordinater (bäring/avstånd)

- används till sjöss och på land när andra lägesangivningssystem inte kan användas

2. TERMER

2.1 Allmänt

Nedan redovisas de vanligast förekommande termerna inom den kommunala och statliga räddningstjänsten samt för samverkande organisationer och myndigheter. Det strävas efter att så långt det är möjligt att ensa begrepp mellan olika verksamhetsområden. Där detta inte är möjligt utan termerna är specifika för en viss verksamhet vilket inte framgår av definitionen anges verksamhetsområdet inom parentes efter ordet.

AEROSOLER

Små partiklar i fast eller flytande form (rök eller dimma) som genom sin ringa vikt håller sig svävande i luften.

ALARMERING

Möjligheten för allmänheten att larma räddningsorgan (ingående alarmering) och möjligheten att kalla räddningsorganisationer till utryckning (utgående alarmering).

ALARMERINGSCENTRAL

Den funktion som tar emot larm och larmar berört räddningsorgan för räddningstjänst och andra samverkande organisationer.

ALARMERINGSMEDDELANDE

Första meddelande om luftfartyg i kritiskt läge från organisation som utövar alarmeringstjänst.

ALARMERINGSSTATION

(Alerting post)

Organisation som är utsedd att ta emot uppgifter från allmänheten rörande luftfartyg i nöd samt vidarebefordra sådan uppgift till berörd flygräddningscentral (ARCC).

ALARMERINGSTJÄNST

(Alerting service)

Verksamhet med uppgift att underrätta vederbörande organisation då luftfartyg är i behov av räddningstjänst. Alarmeringstjänsten skall enligt behov även bistå sådan organisation.

ALARMERINGSZON

Se Central alarmeringszon.

ALERFA (Flyg)

(Alert phase)

Beteckning för beredskapsläge. Se beredskapsläge.

AMBULANSKANALEN

Det är sjukvårdshuvudmännens arbetskanaler för radiotrafik. Tidigare benämnd länskanal.

ANGREPPSPUNKT

Där räddningsarbetet inleds

ANGREPPSTID

Tiden från det att räddningsstyrkan kommer fram till skadeplatsen till dess att räddningsarbetet påbörjas.

ANGREPPSVÄG

Väg från angreppspunkten till den plats där räddningsarbetet genomförs.

ANSPÄNNINGSTID

Tiden från alarmering av personal till dess att räddningsstyrkans första fordon kan utgå.

ARCC

(Aeronautical Rescue Coordination Centre)

Se flygräddningscentral.

A-STRIDSMEDEL

Stridsmedel vars verkan åstadkoms genom energiutveckling vid kärnreaktion.

ATS

(Air Traffic Services Unit)

Organisation för flygtrafikledning. Sammanfattande benämning på flygkontrolltjänst, flyginformationstjänst och alarmeringstjänst.

AVHÄMTNINGSPLATS (polis, kom)

Vid utrymning, en plats där personer hämtas som behöver kollektiv transport (hämtningstransport).

AVKLINGNING

Minskning i strålningsaktivitet dvs. antalet sönderfall per sekund hos ett radioaktivt ämne.

AVKLINGNINGSTID

Tid under vilken strålningsaktiviteten hos ett radioaktivt ämne sjunker till en viss nivå.

AVLASTNINGSAVSPÄRRNING

Avspärrning som upprättas runt ett avlastningsområde. Detta sker normalt genom polisens försorg. Se Avspärrning.

AVLASTNINGSSOMRÅDE

Område där åtgärder vidtas för att underlätta arbetet i riskområdet och skyddsområdet genom trafikreglerande åtgärder, anordning av utrymningsstationer m.m.

AVSPÄRRNING

Sammanfattande benämning på olika typer av åtgärder för att hindra tillträde till visst område. Avspärrningar kan vara inre, yttre och avlastningsavspärrning som räddningsledaren får vidta enligt räddningstjänstlagen. När det gäller avspärrning av väg används i trafiklagstiftningssammanhang i stället begreppen helt avstängd eller delvis avstängd. Vid räddningsinsatser likställs detta med avspärrning. Avspärrning utförs normalt av polis.

AVSÖKNING

Åtgärd för att efter revision/reparation i ett kärnkraftverk i säkerhetssyfte genomsöka anläggningen eller del av denna.

BASRÄDDNINGSTJÄNST

Räddningstjänst inom militär flygplats (flygbas) och område i dess omedelbara närhet.

BEKÄMPNINGSSOPERATION

Räddningstjänstskedet av en olje/kemikalieolycka till sjöss, i kustfarvatten, Mälaren, Vänern och Vättern.

BEORDRAD UTRYMNING

Utrymning som beordras med stöd av lagstiftning. Samhället måste vid behov svara för transporter och inkvartering av de som utrymmer.

BEREDSKAP

Resurser i form av personal och materiel som finns tillgängliga inom en viss tid.

BEREDSKAPSLÄGE (flyg, sjö)

(ALERFA, alert phase)

En situation under vilken man hyser oro för ett fartygs/luftfartygs och de ombordvarandes säkerhet.

BEREDSKAPSLÄKARE

Läkare med speciell erfarenhet och utbildning som kan ingå i sjukhusets katastrofledning.

BESLUT I STORT

(BIS)

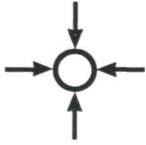
Övergripande beslut som anger mål och inriktning för en räddningsinsats.

BEVAKNINGSLEDARE

Ansvarigt befäl på regional nivå för kustbevakningsverksamhet.

BRYTPUNKT

1. Plats dit räddningsenheter dirigeras innan insatsen påbörjas.
2. Plats där planerad kursändring görs vid sjöfart eller luftfart.

B-STRIDSMEDEL

Bakteriologiska (biologiska) stridsmedel utgörs av levande organismer - av vilken beskaffenhet de vara må - eller smittsamt material som kommer från dem. Dessa är avsedda att vålla sjukdom eller död bland människor, djur eller växter. För att kunna verka är de beroende av förmågan att föröka sig inom den människa, växt eller det djur som angrips.

CENTRAL ALARMERINGSZON

Ett område med minst 5 km och högst 10 km radie från kärnkraftverk där varning av allmänheten är säkerställd.

CRS (Sjö, liv)

(Coast Radio Station)

Kustradiostation. Dessa är öppna för allmän kommunikation med civil sjöfart.

CSS (Sjö, liv)

(Co-ordinator Surface Search)

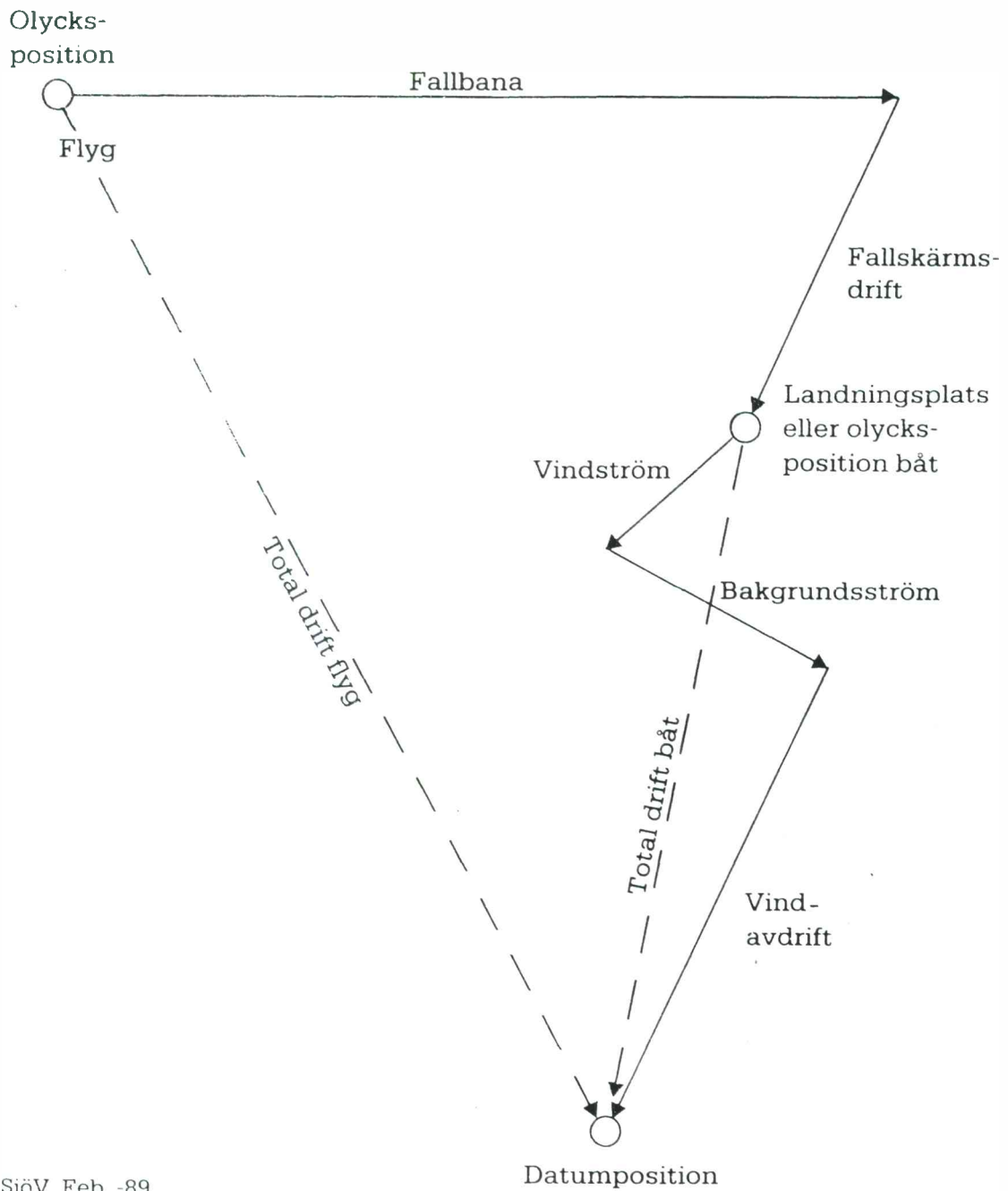
Ytspaningsledare. Se detta ord.

C-STRIDSMEDEL

Fasta, flytande (även i aerosolform) eller gasformiga, giftiga ämnen som används för att skada eller döda människor, djur och växter.

DATUMPOSITION (Sjö)

Beräknat läge, där sökt objekt befinner sig förutsatt att angiven drivstartposition och alla andra fakta samt beräkningarna är riktiga. Se drivstartposition.

DETRESFA (Flyg, Sjö)

(Distress phase)

Beteckning för nödläge. Se detta ord.

DIREKT LEDNING

Ledning av räddningsåtgärder på skadepplats. Jfr övergripande ledning.

DRIVSTARTPOSITION (Sjö)

Angivet eller godtyckligt läge varifrån datumposition beräknas. Se fig. datumposition och troligt område.

EFTERFORSKNING (Flyg, Sjö, Polis)

Verksamhet som syftar till att återfinna saknade personer eller saknad egendom. Se även skallgång.

EFTERFORSKNING AV FÖRSVUNNA PERSONER I ANDRA FALL

I andra fall än flyg- fjäll- och sjöräddning gäller polisens ansvar enligt § 27a Räddningstjänstlagen. Detta avser efterforskning av personer som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för deras liv eller allvarlig risk för deras hälsa.

EFTERFORSKNINGSOMRÅDE (Flyg, Polis)

Av flygräddningsledare vid ARCC och polis för varje särskilt efterforskningsuppdrag fastställt område inom vilket efterforskning skall utföras.

EFTERFORSKNINGSUPPDRAG

Samlande begrepp på arbetet vid en efterforskning.

EFTERFORSKNINGSUPPGIFT

Del av ett efterforskningsuppdrag. Uppgiftens storlek anpassas efter ATS (Air Traffic Services unit) aktuella resursläge.

EFTERSÖKNING (polis)

Åtgärd för att leta efter person eller föremål. Se genomsökning.

FARLIGT GODS

Ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana farliga egenskaper att de kan skada människor, djur, miljö och egendom om de inte hanteras rätt.

FJÄLLRÄDDNINGSTJÄNST

Enligt 25 § i Räddningstjänstlagen skall polisen inom fjällområden

1. efterforska och rädda den som har försvunnit under sådana omständigheter att det kan befaras att det föreligger fara för hans liv eller allvarlig risk för hans hälsa,
2. rädda den som har råkat ut för en olyckshändelse eller drabbats av en sjukdom och som snabbt behöver komma under vård eller få annan hjälp.

FLYGRÄDDNINGSCENTRAL

(Aeronautical Rescue Coordination Centre, ARCC)

Organ som har ansvaret för att en effektiv flygräddningstjänst främjas samt för samordning av flygräddningsuppdrag inom en flygräddningsregion.

FLYGRÄDDNINGSORGAN

(Search and Rescue Services Unit)

Sammanfattande benämning som allt efter omständigheterna betyder räddningscentral, räddningsundercentral eller alarmeringsstation.

FLYGRÄDDNINGSGENOMSÖKNING

(Search and Rescue Region, SRR)

Avgränsat område inom vilket flygräddningstjänst utövas.

FLYGRÄDDNINGSTJÄNST

Enligt Räddningstjänstlagen 26 §. Vid flyghaverier inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar samt andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren, skall Luftfartsverket svara för räddningstjänsten.

Luftfartsverket skall svara för förebyggande räddningsinsatser mot skador, när ett luftfartyg är nödställt eller när fara hotar lufttrafiken. Verket skall också svara för efterforskning av luftfartyg som saknas.

GENOMSÖKNING (Polis)

Åtgärd för att leta efter person eller föremål.

Jfr efterforskning, eftersökning, skallgång.

HALVERINGSTID

Den tid efter vilken ett ämnes radioaktivitet gått ned till halva ursprungsnivån. Jfr avklingningstid.

HEMSKYDDSSOMRÅDE

En geografisk indelning av kommunen i områden som bland annat bygger på administrativa gränser t.ex. socialdistrikt.

HEMSKYDDSORGANISATION

Frivillig organisation som ska vara en gemensam resurs för det civila totalförsvaret. Bemannas av vissa krigsplacerade och i övrigt av frivilliga.

HJÄLPTELEFON

Telefon varifrån nödställda kan kalla på hjälp. Telefonerna finns utplacerade utefter vägar, vid kusten, på öar och i fjällen.

HÖGSTA BEREDSKAP

Enligt Beredskapslagen 1992:1403, råder högsta beredskap när Sverige är i krig. Är Sverige i krig eller råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om skärpt eller högsta beredskap. Se "höjd beredskap".

HÖGSTA KATASTROFBEREDSKAP

Innebär att alla de funktioner inom sjukvården som krävs för att ta hand om ett stort antal skadade tas i anspråk och förstärks genom att ledig personal kallas in. Tillämpas när det står klart att mycket stora resurser kommer att behövas inom kort tid. Jfr katastrofberedskap.

HÖJD BEREDSKAP

Höjd beredskap är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap.

INCERFA (Flyg)

(Uncertainty phase)

Beteckning för ovisshetsläge. Se detta ord.

INDIKERING

Åtgärder för att fastställa förekomsten av kemikalier och radioaktiva ämnen.

INDIKERINGSZON

Ett område med radie av 50 km från ett kärnkraftverk med förbestämda mätpunkter för snabb indikering.

INFORMATION- OCH UPPLYSNINGSCENTRAL

Plats och/eller telefonnummer dit allmänhet och massmedia hänvisas för information.

INGÅENDE ALARMERING

Möjligheten för allmänheten att larma räddningsorgan. Se alarmering.

INRE AVSPÄRRNING

Avspärrning som upprättas runt ett riskområde, t.ex. i samband med kemikalieolyckor. Avspärrningen görs som regel av räddningskåren.

Jfr riskområde.

INRE BEREDSKAPSZON

Ett område kring en kärnteknisk anläggning där en beredskapsplan föreligger. Zonen sträcker sig minst 12 km, i allmänhet 15 km, från anläggningen.

INSATSLEDARE (Sjö)

Person som underställd räddningsledaren leder det direkta räddningsarbetet inom ett visst angivet område.

INSATSOMRÅDE

Geografiskt område, inom vilket definierad insats skall genomföras. För MRCC kan området vara ett sökområde eller en kompromiss mellan flera sökområden, men också ett område runt en olycksplats. Kan även vara ett insatsområde för en polisinsatschef.

INSATSPLAN (Kom)

Plan som visar vilka åtgärder som kan vidtas för ett speciellt objekt eller vid en viss typ av olycka i samband med insats och vilka lokala förhållanden som påverkar genomförandet av insatsen.

INSATSTID (kom)

Tiden från alarmering av räddningsstyrkan till dess räddningsarbetet kan påbörjas d.v.s. summan av anspänningstiden, körtiden och angreppstiden.

KATASTROF

En akut inträffad eller hotande situation vid vilken samhällets omedelbart tillgängliga räddningsresurser samt hälso och sjukvårds-, skydds-, socialtjänsts- eller smittkyddsresurser är otillräckliga för de insatser som behövs. Extraordinära och samordnade åtgärder är nödvändiga.

KATASTROFBEREDSKAP

Punkt förstärkning görs av viktiga funktioner inom sjukvården. Katastrofberedskap tillämpas när tillgänglig kapacitet är eller kan förväntas bli otillräcklig för det akuta omhändertagandet. Härvid träder en ledningsgrupp omedelbart i funktion. Jfr högsta katastrofberedskap.

KOMMUNAL LEDNINGSGRUPP

Grupp som svarar för en övergripande kommunal ledning vid allvarliga störningar i samhället.

KOMMUNAL RÄDDNINGSCENTRAL

Se räddningscentral.

KOMMUNAL RÄDDNINGSTJÄNST

All räddningstjänst som inte är statlig räddningstjänst är kommunal räddningstjänst.

Se räddningstjänst.

KRITISKT LÄGE (Flyg,Sjö)

(Emergency phase)

Sammanfattande benämning som allt efter omständigheterna betyder ovisshetsläge, beredskapsläge eller nödläge.

KUSTRADIOSTATION

(CRS)

Se CRS

KÖRTID (Kom)

Den tid det tar att med räddningsfordon förflytta sig från brandstationen till skadeplatsen.

LARMCENTRAL

Se alarmeringscentral.

LARMNING

Se alarmering.

LEDNING

En process som består av informationsinhämtning, planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning.

LEDNINGSAMBULANS

Ambulans som används för bl.a. samband vid sjukvårdsinsatser i skadeområde (ofta först anländ ambulans). Vid väntan på eller när ledningsläkare saknas ansvarar sjuksköterska eller ambulans-sjukvårdare för bland annat, utöver sjukvårds-åtgärder, samverkan inom räddningsledningen.

LEDNINGSCENTRAL

Anläggning varifrån räddningsledningen utövar sin verksamhet.

LEDNINGSFORDON

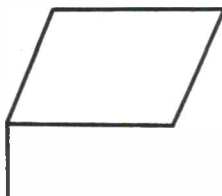
Fordon utrustat för räddningsledning.

LEDNINGSLÄKARE

Läkare som leder den medicinska verksamheten vid en räddningsinsats och som ingår i räddningsledningen.

LEDNINGSPLATS

Plats varifrån räddningsledningen leder räddningsinsatsen.

MASSKADESITUATION

Situation vid vilken sjukvårdsbelastningen är så stor i förhållande till tillgängliga resurser, även efter förstärkning, att normala kvalitetskrav inte kan upprätthållas.

MILJÖRÄDDNINGSTJÄNST TILL SJÖSS

Enligt Räddningstjänstlagen 27 b §: Inom Sveriges sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Väner, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon skall Kustbevakningen svara för räddningstjänsten, när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet.

MOTTAGNINGsledare (polis)

Vid utrymning, ansvarig på mottagningsstation.

MOTTAGNINGSPLATS (sjö)

Plats för mottagning av personer i land i samband med sjöräddning.

MOTTAGNINGSTATION

Plats där utrymda personer vid behov får bistånd med bl. a. inkvartering.

MRCC

(Maritime Rescue Coordination Centre).

Se sjöräddningscentral.

MRSC

(Maritime Rescue Sub Centre)

En enhet som är underställd en sjöräddningscentral. Se sjöräddningsundercentral.

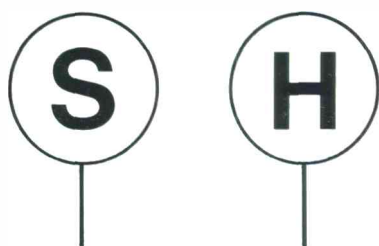
NÖDLÄGE (Flyg, Sjö)

(Distress phase)

Situation under vilken det med skälig visshet kan antas att ett fartyg/luftfartyg och de ombordvarande befinner sig i allvarlig och överhängande fara eller behöver omedelbar hjälp.

OMLASTNINGSPLATS (Kom)

Plats där skadade omlastas till annat transportmedel, t.ex mellan terränggående fordon, båt, ambulans eller helikopter.

OSC (Sjö)

scen (sv)

(On Scene Commander, insatsledare).

Person som under räddningsledaren leder det direkta räddningsarbetet inom ett visst angivet område.

OVISSHETSLÄGE (Flyg, Sjö)

(Uncertainty phase, INCERFA)

En situation där ovisshet råder om ett fartygs/ luftfartygs och de ombordvarandes säkerhet.

PERSONSKADEGRUPP

Funktion inom polisen för identifiering och registrering av skadade.

PKL-grupp (Polis)

Psykologisk-psykiatrisk katastrofledningsgrupp.

POLISINSATSCHEF

Polisman som leder polisinsats i ett insatsområde.

PRIORITETSMARKERING

Markering av prioritetsgrad för att omhänderta skadade.

REGISTRERING (Polis)

Dokumentation och sammanställning av namn- och övriga personuppgifter beträffande utrymda personer samt oskadade, skadade och dödade som varit inblandade i eller på annat sätt berörda av en olycka.

REGISTRERINGSGRUPP (Polis)

Grupp för registrering av oskadade m m.

REKOMMENDERAD UTRYMNING

Utrymning som rekommenderas av myndigheterna. Samhället måste vid denna typ av utrymning ge de utrymmande samma service som vid beordrad utrymning.

RESTVÄRDESLEDARE

Representant utsedd av försäkringsbolagen och anställd av Larmtjänst. Samordnar och utför en viss arbetsledning på skadeplatsen.

RESTVÄRDESSKYDD

Åtgärder som vidtas efter räddningsinsatsen i syfte att minska eller förhindra ytterligare skador.

RISKOMRÅDE

Område inom vilket skada kan befaras, eller där ytterligare skada kan ske. Riskområde måste alltid upprättas då speciell personlig skyddsutrustning krävs för den räddningspersonal som skall arbeta i omedelbar närhet till skadan, dvs. inom riskområdet. Riskområde kan begränsas av inre avspärning.

RÄDDNING/LOKALKANAL

Det är räddningskårens arbetskanaler för radiotrafik.

RÄDDNING/SAMVERKANSKANAL

Räddning/Samverkanskanalen 02 (79,0375 MHz) är en radiokanal för samverkan mellan de kommunala räddningstjänsterna och mellan samverkande organ.

RÄDDNINGSCHEF (Kom)

Ska ha gått brandingenjörslinjen och Statens räddningsverks praktiska utbildning i räddningstjänst för brandingenjörer. I speciella fall är det tillräckligt med brandmästarexamen och Statens Räddningsverks utbildning i förvaltningskunskap och förebyggande åtgärder mot brand, för brandmästare. Leder räddningskårens verksamhet och skall fullgöra de uppgifter som den eller de kommunala nämnder som ansvarar för räddningstjänsten bestämmer.

RÄDDNINGSCENTRAL

Anläggning varifrån räddningsledningen kan utöva sin verksamhet i fred och krig. I vissa fall leds även befolkningskydd därifrån.

RÄDDNINGSENHET (Sjö)

(SAR-enhet Search and Rescue)

En enhet som är bemannad med utbildad personal och försedd med lämplig utrustning för sök- eller räddningsinsatser.

RÄDDNINGSSINSATS

De uppgifter som vid olyckshändelser, skada eller vid fara för detta, staten och kommunerna är skyldiga att utföra enligt räddningstjänstlagen. Verksamheten är tydligt avgränsad i tid.

RÄDDNINGSKÅR

Den organisation inom varje kommun som skall utföra de insatser som kommunen ansvarar för enligt räddningstjänstlagen.

RÄDDNINGsledare

Leder och ansvarar för en räddningsinsats där en eller flera räddningsstyrkor deltar. Under räddningsledaren kan det finnas chefer som leder olika delar av räddningsinsatsen.

RÄDDNINGsledning

Räddningsledare med stab. Ledningen kan därutöver bestå av polisinsatschef, ledningsläkare och experter från annan verksamhet.

RÄDDNINGsstab

Stab som biträder räddningsledaren vid ledning av räddningsinsatsen.

RÄDDNINGsstyrka

Insatsstyrka som består av anställd personal som genom utbildning och erfarenhet har nödvändig kompetens för sina uppgifter. Styrkan är försedd med lämplig utrustning för att kunna utöva en effektiv räddningstjänst.

RÄDDNINGstjänst

RÄL 2 § Med räddningstjänst avses i lagen de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall svara för vid olyckshändelser och överhängande fara för olyckshändelser för att förhindra och begränsa skador på människor eller egendom eller i miljön.

Skyldighet för staten eller kommunen att göra en räddningsinsats föreligger endast, om det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att staten eller kommunen svarar för insatsen.

RÄL 6 § Varje kommun skall svara för räddningstjänsten inom kommunen, om inte annat följer av RÄL 25--28 §§.

RÄL 7 § Varje kommun ska svara för att åtgärder vidtas inom kommunen så att bränder och skador till följd av bränder förebyggs. Kommunen skall också främja annan olycks- och skadeförebyggande verksamhet i kommunen.

RÄDDNINGSTJÄNST VID UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNER OCH SANERING EFTER SÅDANA UTSLÄPP

Räddningstjänstlagen 28 § säger att vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning i sådan omfattning att särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller vid överhängande fara för ett sådant utsläpp skall länsstyrelsen svara för räddningstjänsten.

Länsstyrelsen skall också svara för saneringen efter utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning.

RÄDDNINGSTJÄNSTFÖRBUND

Två eller flera kommuner som har gemensam räddningstjänst.

RÄDDNINGSTJÄNSTPLAN

Bestämmelser antagna av kommunfullmäktige med angivande av ambition för den kommunala räddningstjänstens organisation, beredskap och avtal i kommunen.

RÄDDNINGSUUNDERCENTRAL

(MRSC, Maritime Rescue Sub Centre)

En enhet inom sjöräddningen som är underställd en räddningscentral.

Se Sjøräddningsundercentral.

SAMORDNING

Verksamhet för att anpassa olika åtgärder till varandra. Kan ske sakmässigt, till tiden eller till platsen.

SAMVERKAN

Åstadkoms före, under och efter räddningsinsatser bl.a. genom planläggning och avtal eller överläggningar, överenskommelser och/eller gemensamma beslut.

SANERING (kom)

Åtgärder för att avlägsna skadliga ämnen från personer, miljö och egendom. Vid radioaktiv strålning innebär sanering även att endast åtgärder vidtas som syftar till att iordningställa till användbart skick. Sanering efter avslutad insats är inte räddningstjänst enligt Räddningstjänstlagen.

SEKTOR (kom)

Del av skadeområde eller skadeplats.

SEKTORCHEF (kom)

Person som under räddningsledare eller skadeplatschef leder räddningsarbetet inom sektor.

SJUKHUSETS KATASTROFLEDNING

Organisation för katastrofledning inom sjukhus.

SJUKTRANSPORTLEDARE

Av sjukvården utsedd person som tillser att sjuktransporterna effektueras enligt ledningsläkarens direktiv.

SJUKVÅRDSGRUPP

Enhet som består av 1-2 läkare och 1-2 sjuksköterskor eller undersköterskor med särskild utbildning och utrustning för att arbeta inom skadeområde.

SJÖRÄDDNING

Se sjöräddningstjänst.

SJÖRÄDDNINGSCENTRAL

(MRCC, Maritime Rescue Coordination Centre)

En funktion som ansvarar för ledningen av sjöräddningen och för samordningen av räddningsarbetet inom ett sjöräddningsområde.

SJÖRÄDDNINGSSOMRÅDE

Del av sjöräddningsregion för vilket en MRCC har ansvaret för sjöräddningstjänsten.

SJÖRÄDDNINGSGENOMSTRÄCKNING

Ett område med angiven utsträckning för vilket ett visst land påtagit sig ansvaret för sjöräddningstjänsten.

SJÖRÄDDNINGSTJÄNST

Enligt 27 § i räddningstjänstlagen skall Sjöfartsverket inom svenskt sjöterritorium, med undantag för vattendrag, kanaler, hamnar, och andra insjöar än Väner, Vättern och Mälaren, samt inom Sveriges ekonomiska zon svara för efterforskning och räddning av människor, som är eller kan befaras vara i sjönöd, och för sjuktransporter från fartyg.

SJÖRÄDDNINGSSUNDERCENTRAL

(MRSC, Maritime Rescue Sub Centre)

En enhet som är underställd en sjöräddningscentral och upprättad för att komplettera denna inom en viss del av en sjöräddningsregion.

SKADEOMRÅDE

Område som berörs av inträffad skada.

SKADEPLATS

Plats där skada inträffat.

SKADEPLATSCHEF (Kom)

Befäl som leder det direkta räddningsarbetet på skadeplatsen.

SKADEPLATSLÄKARE

Läkare som under ledningsläkaren leder det medicinska arbetet på skadeplatsen.

SKALLGÅNG

Genomsökning av terrängområde med en kedja av personer för att eftersöka försvunnen person.

SKYDDSOMRÅDE (kom)

Område mellan den inre och yttre avspärningen där det inte krävs särskild personlig skyddsutrustning och där utrymning är selektiv eller där en förebyggande utrymning genomförs. Området är inte bara förbehållet räddningspersonal.

Inom Försvarsmakten innebär begreppet skyddsområde: Av regeringen fastställt område inom vilket utlänning och utländskt fartyg får uppehålla sig endast på vissa villkor angivna i skyddsområdeskungörelsen.

SKÄRPT BEREDSKAP

Enligt lag om höjd beredskap: Är Sverige i krigsfara eller råder det sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara, får regeringen besluta om skärpt beredskap.

SOS-CENTRAL

Larmcentral inom SOS Alarmering AB som för ett eller flera län tar emot larm och larmar berörd räddningsfunktion eller andra berörda.

SPANINGSOMRÅDE

Av flygräddningsledare för varje särskilt efterforskningsuppdrag fastställt område inom efterforskningsområde där spaning skall utföras av angiven organisation.

SPONTAN UTRYMNING

Utrymning som inte har beordrats eller rekommenderats av myndigheterna.

STAB

Grupp som biträder chef vid ledning av verksamhet. Se räddningsstab.

STABSCHEF

Leder och samordnar arbetet inom staben.

STABSTJÄNST

Verksamhet som bland annat avser att

- skapa underlag för chefs beslut
- omsätta chefs beslut i order, instruktioner och anvisningar
- övervaka att order, instruktioner och anvisningar efterlevs på avsett sätt
- utarbeta orienteringar, rapporter och framställningar
- skapa gynnsamma betingelser för ledning i övrigt.

STATLIG RÄDDNINGSTJÄNST

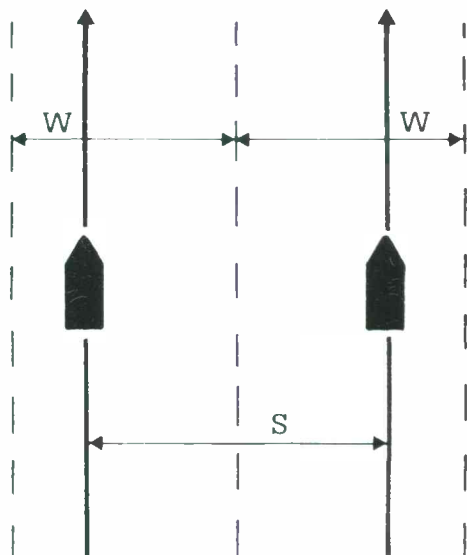
Fjällräddningstjänst, efterforskning av försvunna personer i andra fall, flygräddningstjänst, sjöräddningstjänst, miljöräddningstjänst till sjöss, efterforskning av försvunna personer samt räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen (räddningstjänstlagen 25-28 §§).

STRÅKBREDD (Sjö)

Abstrakt begrepp som möjliggör bedömning av insatsbehovet och utvärdering av insatsen.

S = sökavstånd

W = stråkbredd

SjöV. Feb. -89

SÖKAVSTÅND (Sjö)

Avståndet mellan två eller flera sökenheter eller mellan två parallella färdlinjer som avverkas av samma enhet. Se fig. under stråkbredd.

SÖKOBJEKT (Sjö)

Den/De farkost/er eller individ/er som efterforskas.

SÖKOMRÅDE (Sjö)

Område som beräknas för specifikt objekt med radie(r) från datumposition, som är lika med summan av osäkerhetsfaktorer och eventuell framförhållning (jfr Insatsområde).

TAKTISK LEDNING (Sjö)

Ledning som utövas av OSC på stabsplatsen.

TILLDELNINGSMEDDELANDE (Flyg)

Meddelande enligt fastställd uppställning i vilket ARCC tilldelar specificerad(e) efterforskningsuppgift(er) till ett eller flera flygtrafikledningsorgan.

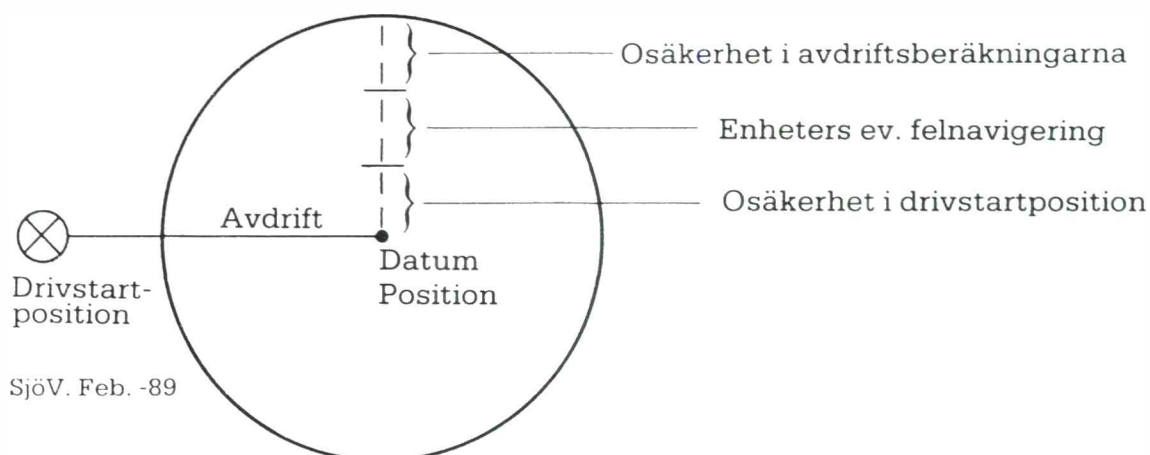
TJÄNSTEPLIKT (kom)

Skyldighet för den som räddningsledaren utser att medverka i en räddningsinsats.

Skyldigheten avser personer i åldern 18-65 år och är begränsad med hänsyn till ålder, kompetens, kroppskrafter och hälsotillstånd.

TROLIGT OMRÅDE (flyg, sjö)

Ett område inom vilket man tror att en olycka eller en möjlig olycka inträffat.

UNDSÄTTNING

I allmänhet rädda skadade, hotade och/eller instängda människor. Bistå och rädda ombordvarande vid inträffat flyghaveri och begränsa de materiella skadorna.

UPPSAMLINGSPLATS FÖR DÖDA

Plats för identifiering, registrering m m av döda.

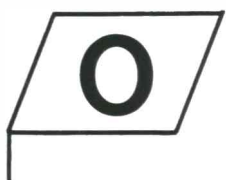
UPPSAMLINGSPLATS FÖR GODS

Plats för uppsamling, omhändertagande och registrering av gods (personliga tillhörigheter).

UPPSAMLINGSPLATS FÖR OSKADADE

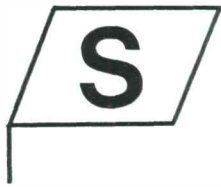
Plats dit oskadade hänvisas för registrering.

UPPSAMLINGSPLATS FÖR SKADADE

Plats dit räddningspersonal sänder skadade för prioritering, behandling och registrering före avtransport.

UTGÅENDE ALARMERING

Möjlighet att från larmcentral kalla räddningsorganen till utryckning.

UTREDNINGSGRUPP

Grupp inom polisen för utredning av olycksorsak/ brott.

UTRYMNING

Förflyttning av människor för att skydda deras liv och hälsa i hot- eller risksituation.

UTRYMNINGSLEDARE

Polischef som leder och samordnar utrymning.

UTRYMNINGSSTATION

Plats utanför riskområde som upprättas för registrering, sanering, samlastning m.fl. åtgärder.

VARNING

Information till allmänheten om olyckshändelse eller överhängande fara för olyckshändelse så att erforderliga skyddsåtgärder kan vidtas. Kan påkallas med viktigt meddelande till allmänheten bestående av signalen "Viktigt meddelande" följt av varningsmeddelande i radio och/eller TV.

VERKSAMHETSOMRÅDE (Flyg)

Det område, efter överenskommelse, inom vilket ett flygtrafikledningsorgan skall kunna lösa efterforskningsuppgifter.

VIKTIGT MEDDELANDE

Enligt Civilförsvarskungörelsen (1960:377) 50 § 2p och Svensk standard (SS 031711) är "viktigt meddelande" en signal, från ljudsändare utomhus, som ges om överhängande fara för olyckshändelser föreligger p.g.a. utsläpp av giftiga kemikalier, bränder, oväder eller liknande och det behövs snabb information till allmänheten.

Signalen skall följas av nödvändig information över radio och TV eller på annat sätt.

Signalen ska ges med upprepade långa ljudsegment (7 sek) åtskilda av pauser (14 sek). Minst sex ljudsegment ska ingå. Signalen kan också ges med upprepade grupper (7 sek) av gula blixtar (1,5-3 Mhz) åtskilda av pauser (14 sek).

Enligt Svensk standard betyder signalen att när den hörs/syns ska man gå inomhus, lyssna på radio, stänga fönster, dörrar och ventiler.

VIKTIGT MEDDELANDE TILL ALLMÄNHETEN (VMA)

Varnings- och informationssystemet "viktigt meddelande till allmänheten" innebär att myndighetsmeddelande för varseblivning och inledande information utsänds i radio och television. Meddelandena kan vara "varningsmeddelande", "informationsmeddelande" och "servicemeddelande". Meddelande kan sändas även utan föregående signal "viktigt meddelande".

Överenskommelse har gjorts mellan programbolagen Sveriges Radio AB och Sveriges Television AB samt Statens Räddningsverk. Överenskommelsen gäller i fred och krig. Motsvarande överenskommelse finns även mellan Statens Räddningsverk och Nordisk Television AB (TV 4).

VINDRIKTNING

Anger den riktning **varifrån** vinden blåser.

YTSPANINGSLEDARE (Sjö)

(Co-ordinator Surface Search CSS)

Kapten ombord på ett fartyg (normalt inte en räddningsenhet), som samordnar ytenheters räddningsinsatser inom ett visst angivet område.

YTTRE AVSPÄRRNING

Avspärrning som upprättas runt ett skyddsområde (vid skadeplats) genom polisens försorg.

ÅTERFLYTTNING

Återvändande till utrymt område sedan myndighet upphävt förbudet att vistas i området.

ÅTERSTRÖMNING

Tillfälligt spontant återvändande till utrymt område.

ÅTERSTÄLLNING

Röjning och städning på en skadeplats efter det att räddningsinsatsen och eventuell sanering och restvärdesräddning avslutats.

ÖVERGRIPANDE LEDNING (kom)

Avser långsiktiga beslut som räddningsledaren fattar om bl. a. insatsens inriktning och prioritering, resursfördelning, samverkan, underhåll, informationstjänst och personaltjänst.

Se direkt ledning

3. SYMBOLER

3.1 Allmänt

SRV föreslår att nedanstående sammanställning av symboler används för lägesplott m m. främst inom den kommunala räddningstjänsten. De kan även med fördel användas av de statliga räddningstjänsterna, framför allt vid gemensamma insatser. Vissa symboler är identiska med de som används inom försvarsmakten.

Symbolerna anger former och principer för hur de ska ritas och ej exakta mått för storlek av text och form. Detta anpassas till den aktuella situationen. Symboler som används i byggteknisk verksamhet, i ritningar beskrivningar m.m. behandlas ej här.

3.2 Kommunal räddningstjänst

3.2.1 Gränser, enheter och ledningsplatser

Skadeområdes-
gräns
hemskyddsomr
m.m.

Heldragen linje. Be-
teckning med versaler
eller siffror
(vid behov).

SKO

Sektorgräns

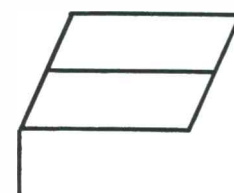
Streckad linje. Beteckning
med versaler eller siffror
(vid behov)

SEKT

Ledningsenheter

I symbolen anges organisation
eller myndighet i övre fältet.
Avdelning, enhet och liknande
i undre fältet. Symbolen kan
försees med stapel för att
ange exakt läge

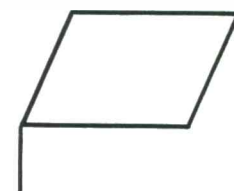
Ledningsplatser

Räddnings-
ledarens, RL

Skadeplats-
chefens

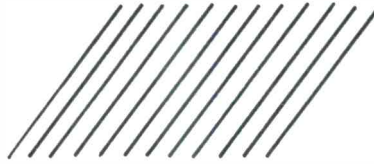
Sektorchefens
m.fl.

I symbolen anges vilken befatt-
ningshavare markeringen gäller.
Stapelns fot anger det exakta
läget.

3.2.2 Skademarkeringar

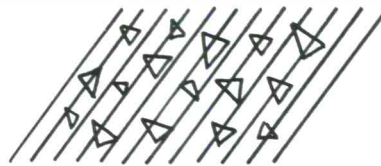
Bränder

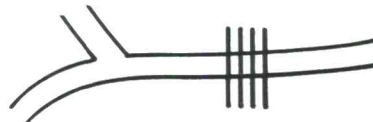
Ras / Skred

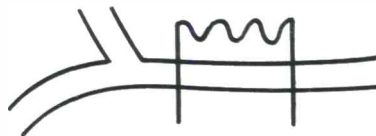
Bränder och ras / skred

Avstängd väg / järnväg

Nedsatt framkomlighet

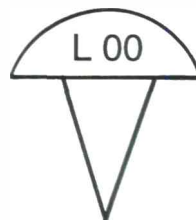

Kärnladdningsexplosion

L: luftexplosion

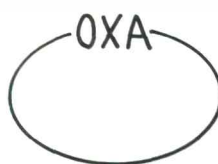
Y: ytexplosion

00: styrka

3.2.3 Markeringar av områden

Oexploderad
ammunition

Radioaktiv
beläggning

Gas

Smitta

3.2.4 Skyltar

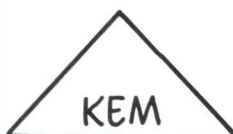
Radioaktiv
beläggning

Gas/rök

Fast eller
flytande kemikalie

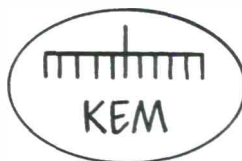

Smitta

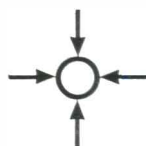

3.2.5 Övriga symboler

Saneringsplats
Förtydligas med
A, B eller KEM

Brytpunkt

Trafikregle-
ringsplats

Trafikplats

Branddamm

Om volymen är känd
anges den till höger
om texten.

Vattentag

Omlastnings-
plats från
sjötransporter
till landfordon

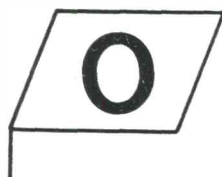

Omlastnings-
plats till
helikoptertransport

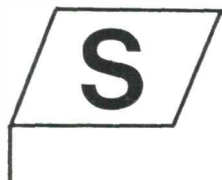

3.2.6 Uppsamlingsplatser

Oskadade

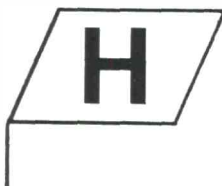
Skadade

Döda

Hemlösa

Gods

3.3 Inom försvarsmakten

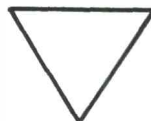
Markbunden
enhet

Enhetens beteckning
skrivs i symbolen

Flygenhet

Enhetens beteckning
skrivs i symbolen

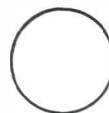
Flygbas

Basens beteckning
skrivs i symbolen

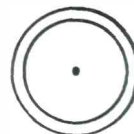
Sjöenhet

Enhetens beteckning skrivs i symbolen

Handels/fiske fartyg

Fartygets namn kan anges intill

3.4 Sjöräddningstjänst

Position

Anges i grader minuter och hundradelar av minuter.
N=Nordligt latitud
E=Ostlig (East) longitud

57° 02,2' N
18° 02,7' E

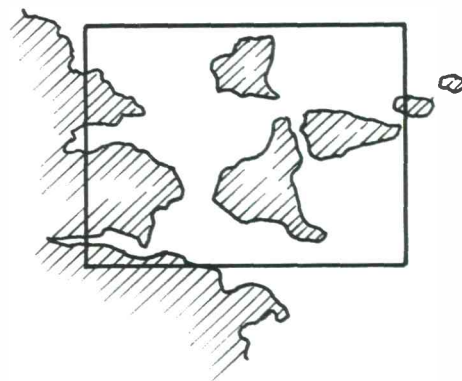
Söksområde

Respektive enhets sökruta, vilket utgör en del av insatsområdet. Då flera enheter deltar skrivs respektive enhets namn, sökriktning och tid för sökstart i tilldelat område.

R/K Hans Hansson
Lb 701 KI 14.15

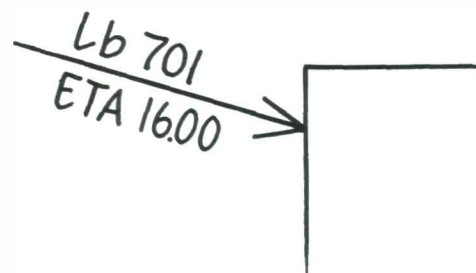
Insatsområde

Område som fastställs av RL, där sjöräddningsinsats ska utföras. Placering och storleken på området kan baseras på datorberäkningar för t ex en drivande båt. Flera enheters respektive söksområde täcker tillsammans insatsområdet.

Beräknad tid för enhets ankomst till insatsområde

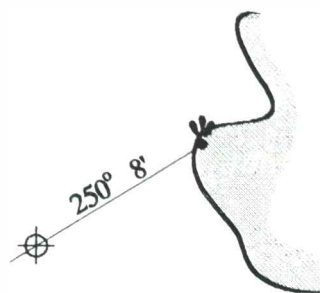
ETA = Estimated Time of Arrival. Tiden anger enhetens ankomst till områdets gräns.

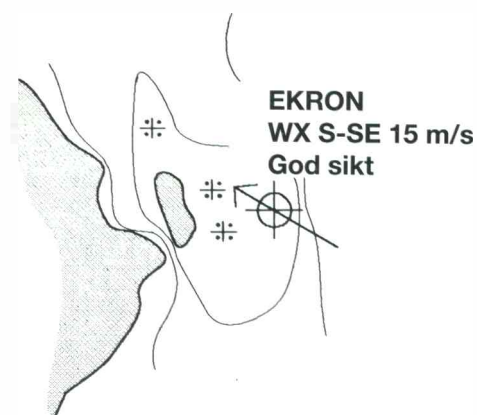
Bäring och avstånd från fast punkt i land eller bottenfast/förankrat sjömärke till föremål som skall anges

Riktning i grader, avstånd i nautiska mil.

Grundstött fartygs position och läge

Fartygets namn anges intill positionen. Pilen anger fartygets riktning.

Angivelsen kan kompletteras med aktuell vädersituation.

WX= Väder

S-SW= Vindens riktning angiven i väderstreck, varifrån vinden blåser.

15 m/s= Vindens hastighet/styrka i meter per sekund.

3.5 Flygräddningstjänst

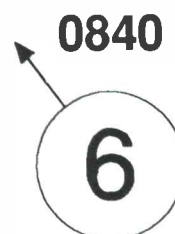
Positionsangivelse

lakttagelser

Siffran i tecknet anger observationens nummer i den fakta-lista som förs i ARCC

Optiskt

Någon har sett något

som kan sättas i samband med efterforskat luftfartyg.

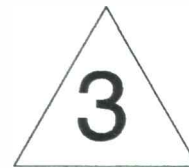
Akustiskt

Någon har hört motorbuller, smäll eller liknande som kan sättas i samband med efterforskat luftfartyg.

Övrigt

Någon har meddelat något annat som kan sättas i samband med efterforskat luftfartyg.

Spaningsområde

Heldragen linje. Området är som regel kvadratisk eller rektangulärt för att ansluta till kartans indelning, (GEOREF, Lat./Long, Rikets Nät) samt för att underlätta anpassning till sökmönster.

Angiven enhet har fått order att avspana området

Angiven enhet har anlänt till området och påbörjat avspanning

Angiven enhet har genomfört avspanning

3.6 Fjällräddningstjänst

För fjällräddningen finns för närvarande inga fastställda eller allmänt använda symboler. Vid plotting används dock allmänt olika färger enligt nedan:

Rött	Uppgifter om den/de saknade. Markeras med siffra som bokförs med förklarande text i särskild journal
Blått	Uppgifter/order till insatta patruller
Grönt	Positionsangivelser
Svart	Gränser för sökområden m m.

3.7 Miljöräddningstjänst till sjöss

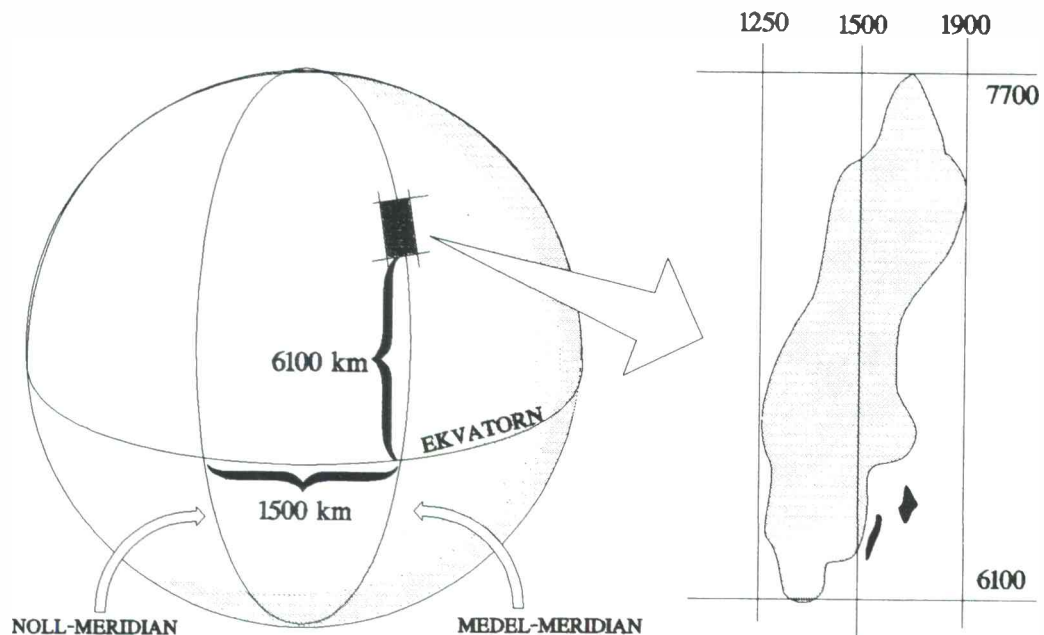
3.7.1 Oljeskadeinventering

Skadegradering och färg för lägesmarkering på karta visande oljemängd	Siffra/färg	På stranden	I vattnet i strandzonen
	0 grön	Ingen olja	Ingen olja
	1 blå	Ringa oljemängd Klumpar upp till 5 cm i diameter. Ej fler än 2 per kvm.	Ringa oljemängd. Oljeflimmer eller enstaka klumpar upp till 5 cm i diameter högst upp till 1m ut i vattnet räknat från strandlinjen. Ej fler än 2 per kvm.

2 orange	Tunt oljeskikt eller klumpar upp till 5 cm tjocka och diameter upp till 30 cm. Ej fler än 2 per kvm.	Tunt oljeskikt eller klumpar upp till 5 cm tjocka med en diameter på ca 30 cm högst 1 m ut i vattnet räknat från strandlinjen. Ej fler än 2 per kvm.
3 röd	Sammanhängande oljeskikt 1-2 cm tjockt eller klumpar tjockare än 5 cm och med ytstorlek på ca 0,5 kvm. Ej fler än 1 klump per kvm.	Sammanhängande oljeskikt 1-2 cm tjockt eller klumpar tjockare än 5 cm och med ytstorlek på ca 0,5 kvm högst 1 m ut i vattnet räknat från strandlinjen. Ej fler än 1 klump per kvm.
4 brun	Sammanhängande oljeskikt av 2-10 cm tjocklek eller tät ansamling av klumpar 5-10 cm tjocka.	Sammanhängande oljeskikt av 2-10 cm tjocklek eller tät ansamling av klumpar 5-10 cm tjocka utmed stranden, sträckande sig upp till 5 m ut i vattnet.
5 svart	Sammanhängande oljeskikt överstigande 10 cm tjocklek eller tät ansamling av klumpar mer än 10 cm tjocka.	Sammanhängande oljeskikt överstigande 10 cm tjocklek eller tät ansamling av klumpar mer än 10 cm tjocka. Föroreningen sträcker sig minst 5 m ut i vattnet.

4. LÄGESANGIVNINGSSYSTEM

4.1 Rikets Nät

4.1.1 Systemförklaring

Rikets nät, med angivande av RT-koordinater, baseras på rikets triangelnät -38 och är ett rätvinkligt linjesystem med horisontella och vertikala linjer. Systemets utgångspunkt i nord-sydlig riktning är ekvatorn, (x-koordinaten) och i ost-västlig riktning en medelmeridian med ungefärlig sträckning genom Karlskrona i söder via Linköping, Falun, Östersund och slutligen genom Vindelfjällens nationalpark i norr (y-koordinaten).

Denna medelmeridian ligger vid ekvatorn 1500 km öster om nollmeridianen (genom Greenwich) och betecknas därför i Rikets Nät med den numeriska benämningen 1500.

Talvärdet för de vertikala linjerna minskar således åt väster och ökar åt öster.

Sverige sträcker sig mellan linjerna 1250 och 1900.

De horisontella linjerna numreras på samma sätt i kilometertal från ekvatorn, vilket innebär att linjernas numeriska benämning inom Sverige ligger mellan ca 6100 - 7700.

Dessa kilometerrutor finns utmärkta i Lantmäteriets allmänna kartor med ett svart rutnät.

4.1.2 Lägesangivning

Lägesangivning enligt rikets nät bör användas av den kommunala räddningstjänsten.

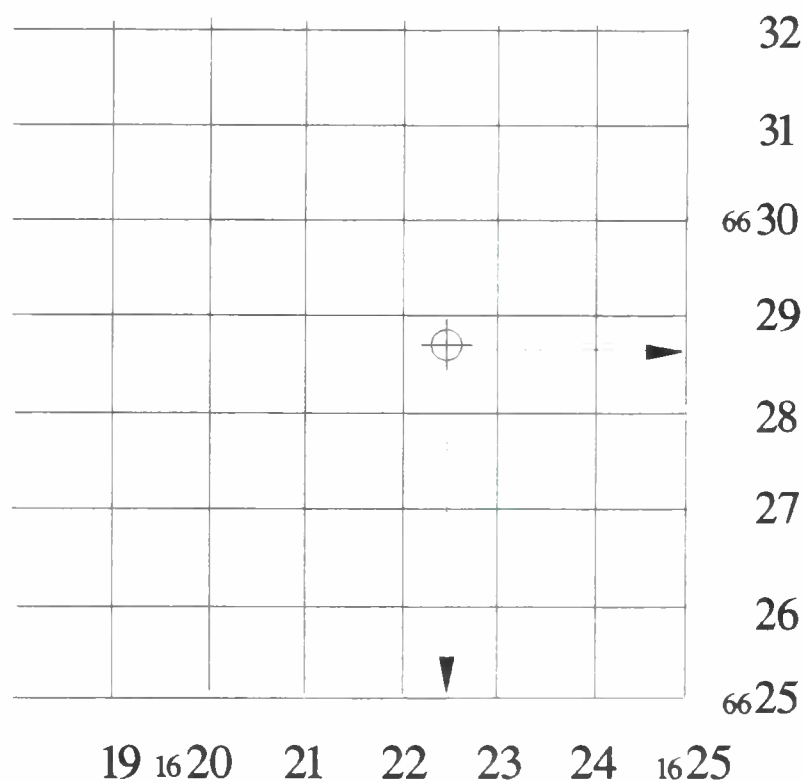
Även fjällräddningstjänsten, SOS-Centraler, polisen och ambulansverksamheten bör

använda detta system. (Se meddelande från Räddningsverket, 1989:1).

RT-kordinater används ofta i geografiska informationssystem (GIS).

Lägesangivning sker genom att först ange punktens läge i nord-sydlig riktning (x-kordinaten), dvs genom att ange det numeriska värdet i vänster eller höger kant på kartan. (Egentligen avståndet från ekvatorn uttryckt i kilometer). Därefter anges punktens läge i ost-västlig riktning (y-kordinaten) genom att ange det numeriska värdet i kartans övre eller undre kant. (Egentligen avståndet i kilometer från nollmeridianen, mätt längs ekvatorn.)

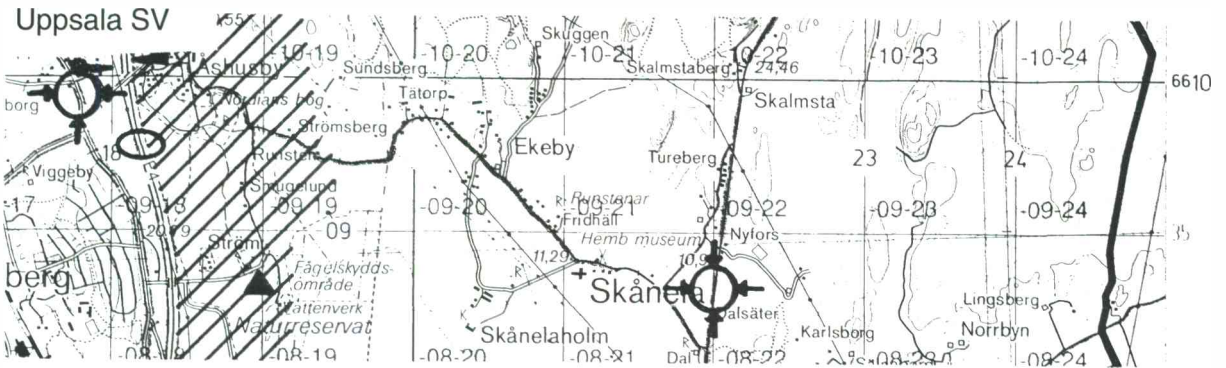
⊕ Läge= 66287, 16225

Dessa värden anges med 4 siffror om en noggrannhet på 1 kilometer är tillräcklig. Önskas större noggrannhet, 100-tal meter, uppskattas (mäts) punktens läge mellan kilometerlinjerna i tiondelar och ytterligare en siffra läggs till. Ligger punkten exempelvis mitt mellan två kilometerlinjer anges 5 (500 meter) som femte siffra.

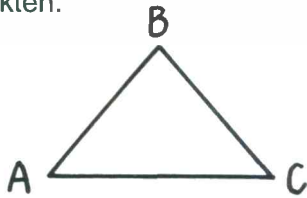
I räddningstjänstsammanhang har man kommit överens om att de två första siffrorna i respektive x- och y-koordinat ersätts med kartbladets namn.

Exempel: Ekeby (x 66095, y 16205) anges med en noggrannhet på en kvadratkilometer när, Uppsala SV -09-20.

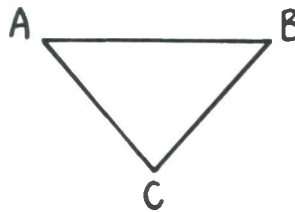

4.1.3 Angivning av områden

Gränser till slutna områden anges medurs med början i den västra (vänstra hitre) hörnpunkten.

Området anges: A-B-C

A-B-C

A-B-C-D

Områden som begränsas av räta linjer anges med :

- koordinaterna för hörnpunkterna
- mellan hörnpunkterna sätts kommatecken

Exempel: Område A; A 83 05, B 72 30, C 55 10

Cirkulära områden anges med:

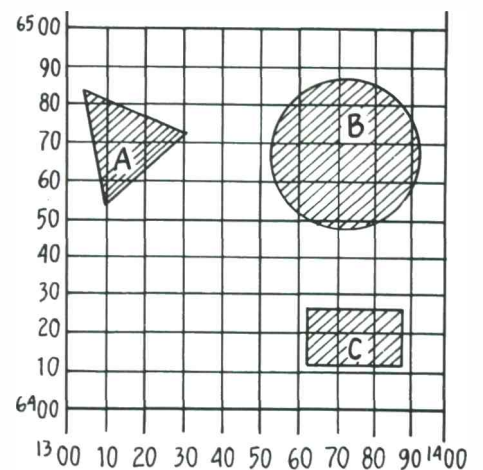
- koordinaterna för områdets mittpunkt
- bokstaven "R" (radie) jämte radiens längd i meter, ordet meter anges inte

Exempel: Område B; 68 72, R 20000

Rätvinkliga områden med sidorna parallella med koordinatnätet:

- koordinaterna för områdets SV hörn
- bokstaven S (sida) jämte sidlängderna i meter, först norrut, sedan österut, med gångertecken (x) mellan. Ordet meter anges inte

Exempel: Område C, 11 62, S 15000 x 27000

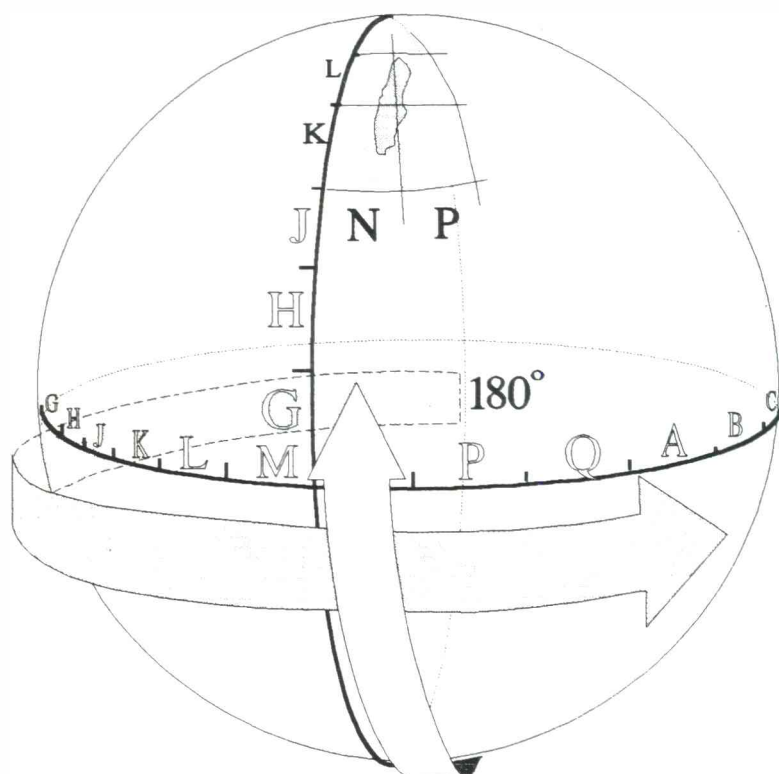
Område: A = 540, 100; 830, 050; 720, 300
 B = 680, 720, R 20000
 C = 110, 620, S 15000 x 27000

4.2 GEOREF

4.2.1 Systemförklaring

GEOREF (World Geographic Reference System) är ett geografiskt referenssystem som bygger på Latitud och Longitud. Det används i viss omfattning inom försvarsmakten för lägesangivning samt av kustbevakningens sjö och flygenheter vid samarbete med försvaret.

Systemet bygger på att jorden indelas i 15 graders-rutor. Rutorna är 15 longitudgrader breda och 15 latitudgrader höga. Rutorna betecknas med ett bokstavspar där första bokstaven A - Q (utom I och O) anger läget i väst-östlig riktning från 180 graders meridianen och andra bokstaven anger läget i nord-sydlig riktning med början vid sydpolen.

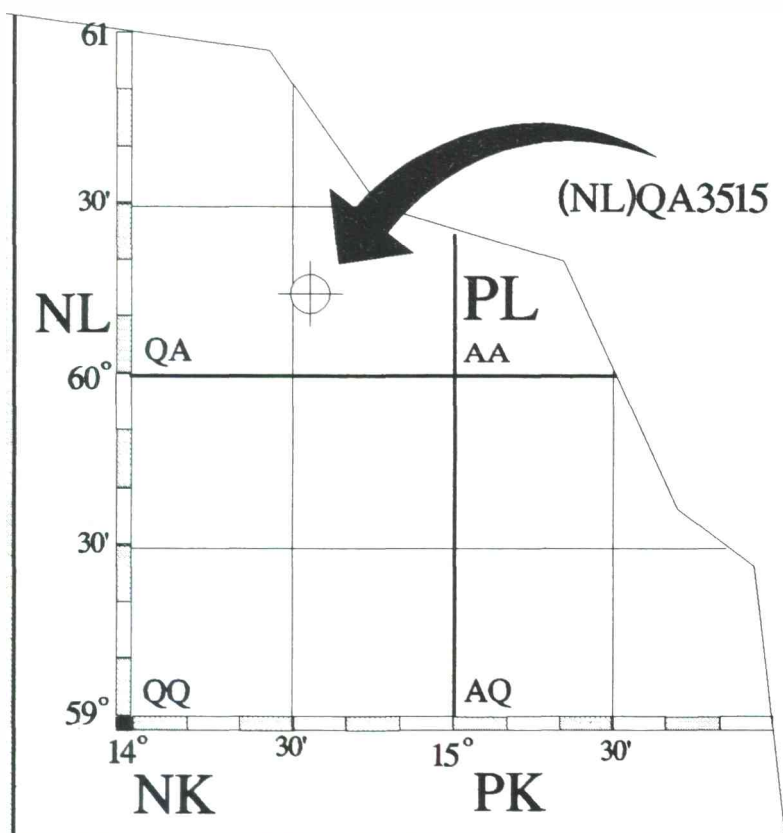
Sverige berörs av 15-graders rutorna NK, NL, PK och PL. Varje 15-graders ruta är i sin tur indelad i 15 x 15 gradrutor. Dessa betecknas med bokstäverna A - Q (utom I och O) i östlig och nordlig riktning med början i det nedre vänstra (sydvästra) hörnet.

Inom gradrutorna räknas indelningen i 60 minuter och decimal av minut. Rutornas beteckning finns tryckta på vissa allmänna kartor och på flygkartor.

4.2.2 Lägesangivning

En punkts läge på kartan anges med först de två bokstäverna för 15-graders rutan omedelbart följda av bokstäverna för gradrutan. Om förväxling med 15-graders ruta ej kan ske, kan denna beteckning utelämnas. Därefter anges punktens läge inom gradrutan genom att skriva **antalet minuter i östlig riktning** (longitudminuter avlästa i kartans nedre eller övre kant) från rutans nedre vänstra (sydvästra) hörn. Därpå anges, i en följd, **antalet -minuter i nordlig riktning** (latitudminuter avlästa i kartans vänstra eller högra kant) från samma hörn.

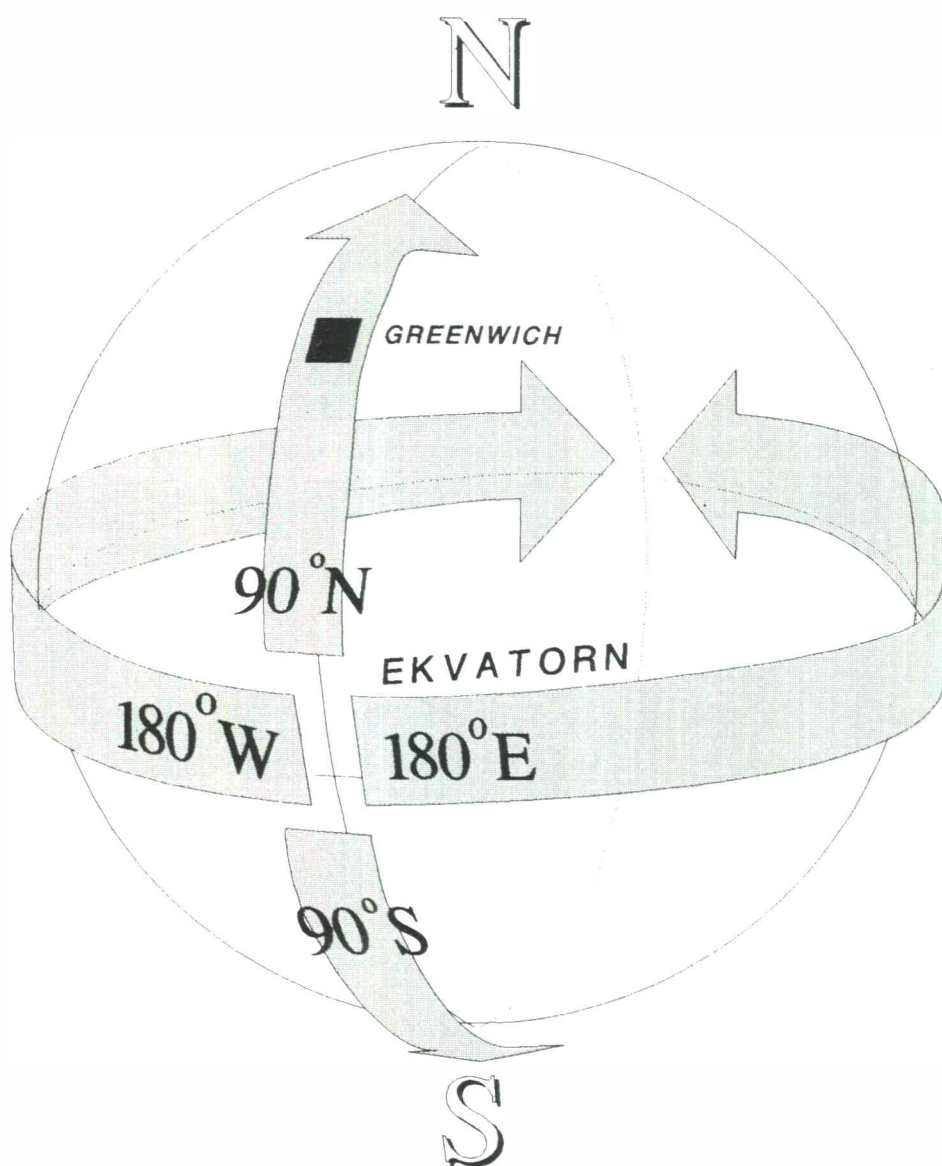

Noggrannheten i angivelsen anpassas efter behovet och kartans skala, exempelvis 10-tals minuter, minuter, 10-dels minuter eller 100-dels minuter. Lika många siffror (samma noggrannhet) skall dock användas i både östlig och nordlig riktning.

4.3 Latitud - Longitud

4.3.1 Systembeskrivning

För att ange en punkts läge på jorden används inom navigationen ett koordinatsystem med utgångspunkt från ekvatorn och en meridian (en vertikal linje från pol till pol) genom Greenwich i England. Meridianen genom Greenwich har benämnts 0-meridianen eller Longitud 0. Ekvatorn benämns Latitud 0.

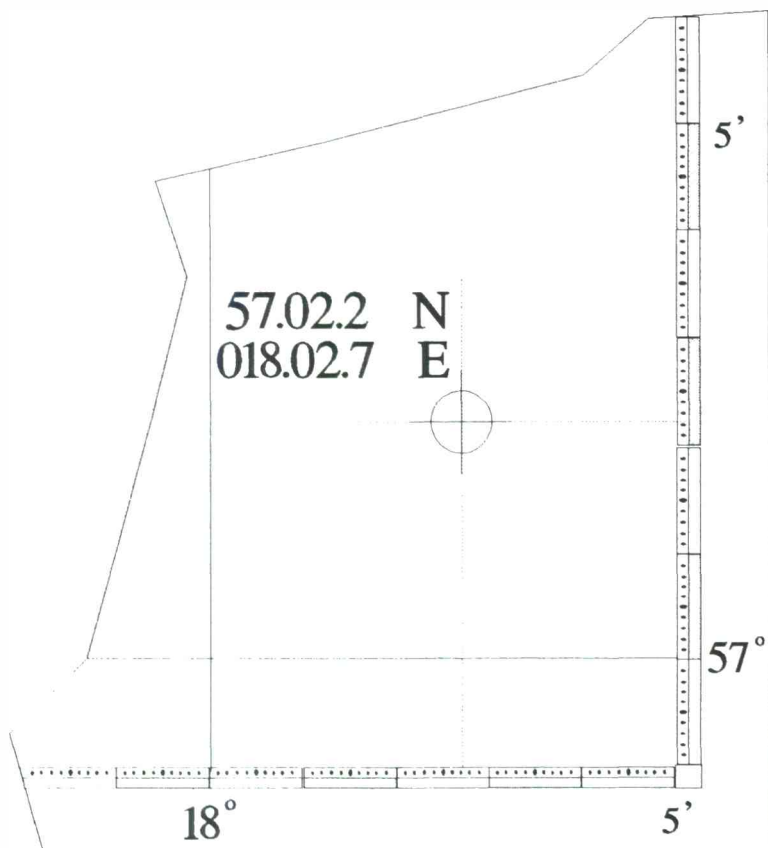

Ekvatorn delas in i 180 grader åt öster och väster från nollmeridianen, en punkts läge i ost - västlig riktning mäts alltså i antalet grader och minuter, (60 minuter per grad) från noll - meridianen. Detta kallas punktens Longitud. Sverige utbreder sig mellan ungefär 11 och 24 grader Ost.

Varje meridian är uppdelad i 90 grader norrut och söderut från ekvatorn. En punkts läge i nord - sydlig riktning mäts i antalet grader från ekvatorn. Detta kallas punktens Latitud. Sverige utbreder sig mellan ungefär 55 och 69 grader Nordlig latitud.

4.3.2 Lägesangivning

Lägen anges enligt detta system genom att man först anger punktens läge i nord-sydlig riktning (Latituden). Den graderingen återfinns i sjökortets (även vissa landkartors) högra respektive vänstra kant. Därefter anges punktens läge i ost-västlig riktning (Longituden). Denna gradering återfinns i sjökortets övre respektive nedre kant. Läget anges i grader, minuter och decimaler av minuter (1 grad = 60 minuter).

Positionen eller lägesangivningen skrivs med 5 siffror för latitud och longitud. Nord respektive syd anges med bokstäverna N och S, ost och väst med E (East) och W (West) efter siffrorna enligt följande exempel:

57°02,2' N (57 grader, 02 minuter, 2 tiondelar nordlig latitud).

18°02,7' E (18 grader, 02 minuter, 7 tiondelar östlig longitud).

Avstånd anges i sjökort även med hjälp av latitudskalan i höger eller vänster kant av sjökortet. Avstånden mäts i minuter (distansminuter) och decimal av minuter. Distansminut är det samma som nautisk mil (M) vilken ofta benämns sjömil. Den är 1 852 m.

Observera att mätning skall ske i sjökortets kant i höjd med mätpunkternas lägen i sjökortet (1:200 000) på grund av den projektion (Mercator) som används vid kortens framställning (ofta äldre kort). Skalan växer med ökande latitud. Moderna skärgårdskort (1:50 000) och större skala har samma projektion som landkartorna och sjömilens kan utläsas var som helst, men endast på nord - syd marginalen.

4.4 Bäring och avstånd

4.4.1 Systembeskrivning

Detta system används både till sjöss och på land. Till sjöss beskrivs positioner genom att ange riktning och avstånd till ett fartyg eller föremål från en fast lätt identifierbar punkt i land (exempelvis fyr, udde eller liknande).

Riktningen eller bäringen anges i kompassgrader (360 - systemet) från den fasta punkten i land till föremålet till sjöss. Avståndet anges i distansminuter eller nautiska mil.

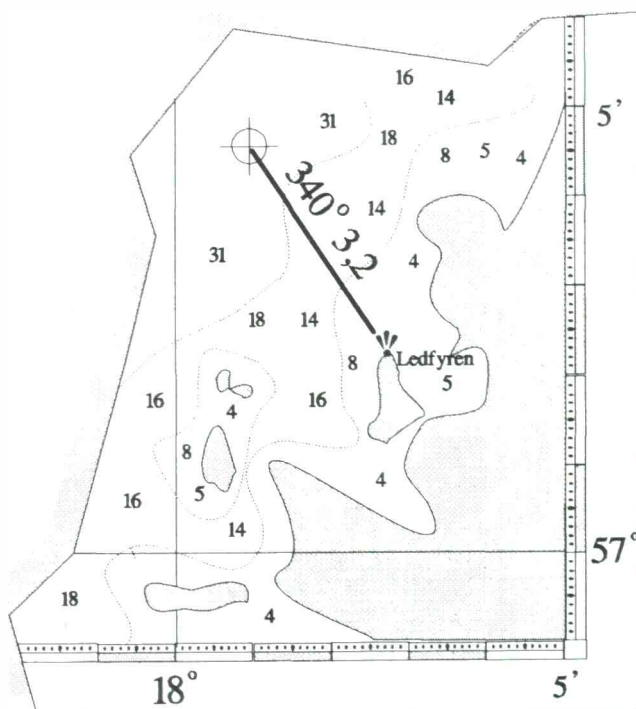
På land beskrivs lägen i naturen genom att man anger antal millimeter på kartan i ett visst väderstreck från en lätt identifierbar punkt på kartan.

4.4.2 Lägesangivning

Till sjöss

Först anges den mätta kompassriktningen från punkten i land till föremålet. Därefter anges den i sjökortet mätta distansen i nautiska mil.

Exempel: Bäring 340° 3,2 M från Ledfyren.

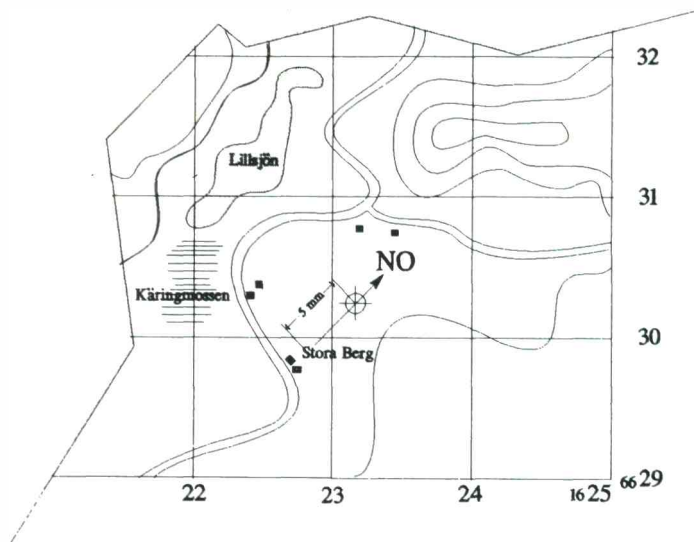

På land

Först anges det i kartan mätta avståndet från en punkt i kartan till aktuell position, därefter anges väderstrecket.

Exempel: 5 mm NOS i Stora Berg.

Eftersom man i detta fall kan använda både markeringar för företeelser i naturen (hustecken, vägkorsningar, sjöspetsar m.m.) och bokstäver i skriven text på kartan som utgångspunkt, samt mäter avståndet i millimeter i kartan, måste stor försiktighet iakttagas när detta system används. Sändare och mottagare måste använda samma karta (samma skala, samma edition) för att inte felaktigheter skall uppstå.

Myndigheten för samhällsskydd
och beredskap
Biblioteket

STATENS

MSB Karlstad

2 6152 012 572

1111 034-10 42 00, fax 034-10 41 10

RUB 24850

- Ps. 04

Termer. -